

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут журналістики
Кафедра журналістики та нових медіа

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної та навчальної роботи

О.Б.Жильцов

« 01 » 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Медіаграмотність і професійні стандарти:
журналістика кризових ситуацій

для студентів

спеціальності	061 «Журналістика»
освітнього рівня	першого (бакалаврського)
освітньої програми	061.00.05 «Міжнародна журналістика»

Київ – 2020

Розробники: Захаров В.В., кандидат філологічних наук, доцент журналістики та нових медіа

Викладачі: Захаров В.В., кандидат філологічних наук, доцент кафедри журналістики та нових медіа

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри (циклової комісії) журналістики та нових медіа

Протокол від «9» вересня 2020 року №1

Завідувач кафедри (голова циклової комісії) В.О. Гандзюк

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником проектної групи) _____

_____ . _____ 20 _____ р.

Гарант освітньої (професійної / наукової) програми

(керівник проектної групи) _____ (О. М. Бикова)

Робочу програму перевірено

_____ . _____ 20 _____ р.

Заступник директора Інституту журналістики _____ (О.А. Росінська)

Пролонговано:

на 20 ____/20 ____ н.р. _____ (_____), “ ____ ” 20 ____ р., протокол № ____

на 20 ____/20 ____ н.р. _____ (_____), “ ____ ” 20 ____ р., протокол № ____

на 20 ____/20 ____ н.р. _____ (_____), “ ____ ” 20 ____ р., протокол № ____

на 20 ____/20 ____ н.р. _____ (_____), “ ____ ” 20 ____ р., протокол № ____

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання
Медіаграмотність і професійні стандарти: журналістика кризових ситуацій	
	Денна
Вид дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	Українська
Курс	2
Семестр	3
Кількість змістових модулів з розподілом:	3
Обсяг кредитів	3
Обсяг годин, в тому числі	90
Аудиторні	42
модульний контроль	6
семестровий контроль	5
самостійна робота (поточні консультації)	37
форма семестрового контролю	Комплексний іспит

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс «Медіаграмотність і професійні стандарти: журналістика кризових ситуацій» має формувати теоретичну і практичну базу бакалавра з журналістики, тому метою його вивчення є оволодіння студентами методологією створення медійних матеріалів, зокрема - присвячених висвітленню кризових ситуацій, формування уявлень про специфіку інтерв'ювання людей, які постраждали внаслідок кризи, усвідомлення ролі ЗМК у висвітленні кризових ситуацій та їх вирішенні.

Головне завдання курсу полягає в тому, щоб сформувати вміння створювати медійні матеріали про актуальні кризові ситуації: пандемію коронавірусу та конфлікту на Донбасі. Окрема увага до проблеми безпеки та етики у висвітленні цих тем та розміщенні матеріалів на різних платформах, насамперед – на телебаченні.

Завданнями курсу є :

- навчити практично застосовувати професійні стандарти в інформаційній журналістиці;
- виробити навички створення різних форм подачі інформації, зокрема — телевізійних БЗ (ВМЗ) і сюжетів;
- виокремити характерні риси журналістики кризових ситуацій і сформувати уявлення про роботу над матеріалами на актуальну тематику — боротьбу з коронавірусом і конфлікт на Донбасі;
- приділити окрему увагу технологіям інтерв'ювання людей;
- засвоїти норми безпечної роботи журналіста в умовах кризових ситуацій; усвідомити етичні аспекти роботи журналіста у кризовій ситуації.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

У результаті вивчення курсу “Медіаграмотність і професійні стандарти: журналістика кризових ситуацій” студент знатиме :

- як підготувати матеріал, який готовий до розміщення на різних медійних платформах, зокрема — на телебаченні;
- особливості збору інформації з особливою увагою до роботи в умовах кризових ситуацій;
- як перевіряти інформацію;
- технологію підготовки та проведення інтерв'ю.

Студент умітиме:

- створювати медійні продукти типу БЗ (ВМЗ), сюжети, повідомлення на платформах нових медіа;
- застосовувати у професійній діяльності правові та етичні норми, які регулюють роботу журналіста, зокрема — в умовах кризових ситуацій;
- використовувати крос-медійний підхід до висвітлення подій і тем.

У результаті вивчення курсу студенти набувають такі компетенції:

фахові:

- ФК 1- здатність розуміти особливості та розмаїття суспільних процесів;
- ФК 2 – здатність знаходитися у контексті актуальних подій, які цікавлять споживачів інформації;
- ФК 4 – здатність оперативно збирати, аналізувати та систематизувати інформацію;
- ФК 6 – здатність подавати інформацію у різних формах, які притаманні кожному з видів ЗМК;
- ФК 7 – здатність нести відповідальність за результати журналістської роботи;
- ФК 8 – здатність працювати у команді;

загальні:

- здатність до комплексного вирішення проблем;
- здатність критично мислити;
- здатність до креативу;
- здатність координувати дії з іншими людьми;
- здатність до формулювання об'єктивних суджень;
- здатність до комунікації.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт				
		Аудиторні				
		Лекції	Семінари	Практичні	Самостійна робота	Модульні
Змістовий модуль I. ФОРМИ ПОДАЧІ ІНФОРМАЦІЇ У ТЕЛЕЖУРНАЛІСТИЦІ. ІНТЕРВ'ЮВАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЯ СТВОРЕННЯ ТЕЛЕСЮЖЕТІВ						
Тема 1. <i>Медіаграмотність та професійні стандарти: практична реалізація у медійному виробництві.</i>	7	2	2		3	
Тема 2. <i>Форми подачі інформації у тележурналістиці: від БЗ до сюжету.</i>	15	2	6		7	
Тема 3. <i>Професійні стандарти у створенні сюжету. Інтерв'ю як джерело інформації.</i>	19	4	8		7	
Модульний контроль	2					2
Разом	43	8	16		17	2
Змістовий модуль II. ЖУРНАЛІСТИКА В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ КОРОНАВІРУСУ						
Тема 4. <i>Журналістика кризових ситуацій: технології створення медійних матеріалів про пандемію коронавірусу.</i>	16	2	4		10	
Модульний контроль	2					2
Разом	18	2	4		10	2
Змістовий модуль III. ЖУРНАЛІСТИКА В УМОВАХ ЗБРОЙНО НЕБЕЗПЕКИ. КРОС-МЕДІЙНІСТЬ У ЖУРНАЛІСТИЦІ КРИЗОВИХ СИТУАЦІЙ						

Тема 5. Безпека та репортаж під час збройного конфлікту. Висвітлення проблеми тероризму у журналістиці.	13	2	6	5	
Тема 6. Крос-медійність у журналістиці кризових ситуацій.	9	2	2	5	
Модульний контроль	2				2
Семестровий контроль	5				
Разом	29	4	8	10	2
Усього	90	14	28	37	

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І

ФОРМИ ПОДАЧІ ІНФОРМАЦІЇ У ТЕЛЕЖУРНАЛІСТИЦІ. ІНТЕРВ'ЮВАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЯ СТВОРЕННЯ ТЕЛЕСЮЖЕТІВ

Лекція 1. *Медіаграмотність та професійні стандарти: практична реалізація у медійному виробництві.* – 2 год.

Що таке медіаграмотність. Чим відрізняється медіаграмотність журналіста та глядача/слухача/читача. Практична реалізація професійних стандартів у різних видах медіа.

Література основна: 2

Література додаткова: 5

Семинар 1. *Застосування професійних стандартів у щоденній роботі журналіста.* – 2 год.

Література основна: 2

Література додаткова: 5

Лекція 2. *Форми подачі інформації у тележурналістиці: від БЗ до сюжету.* – 2 год.

Що таке БЗ (ВМЗ)? Джерела інформації для створення малої форми у тележурналістиці. Офіційні та неофіційні джерела інформації. Фактчекінг.

Технологія написання БЗ (ВМЗ). Сегрегація головної інформації. Підбір відеоряду та специфіка монтажу.

Література основна: 2, 3

Література додаткова: 5

Семінар 2. Аналіз структури та форм подачі у випусках новин (вечірній прайм). – 2 год.

Література основна: 2, 3

Література додаткова: 5

Семінар 3-4. Вибір тем і створення медіапродукту у формі БЗ та БЗ+СНХ (Лайв). – 4 год.

Література основна: 2, 3

Література додаткова: 5

Лекція 3-4. Професійні стандарти у створенні сюжету. Інтерв'ю як джерело інформації. – 4 год.

Сюжети подієві та тематичні. Специфіка створення сюжетів на соціальну, економічну, політичну та культурну тематику. Структурні елементи телесюжету. Пошук героя для сюжету. Технологія підготовки та проведення інтерв'ю. Специфіка інтерв'ю з неповнолітніми. Взаємодія випускового редактора, журналіста, оператора та режисера монтажу.

Література основна: 2, 3

Література додаткова: 5, 9, 18

Семінар 5-8. Робота над створенням сюжетів. Інтерв'ювання. - 8 год.

Література основна: 2, 3

Література додаткова: 5, 9, 18

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

ЖУРНАЛІСТИКА В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ КОРОНАВІРУСУ

Лекція 5. Журналістика кризових ситуацій: технології створення медійних матеріалів про пандемію коронавірусу. – 2 год.

Типи кризових ситуацій. Іноземні засоби інформації про пандемію. Чим відрізняється погляд українських медіа на пандемію коронавірусу від зарубіжного. Верифікація інформації. Безпека роботи журналіста, який займається темою пандемії. Етична межа у висвітленні кризової ситуації.

Література основна: 2, 3

Література додаткова: 5

Семінар 9-10. Робота над створенням БЗ та сюжетів про пандемію коронавірусу. – 4 год.

Література основна: 2, 3

Література додаткова: 5

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III

ЖУРНАЛІСТИКА В УМОВАХ ЗБРОЙНОЇ НЕБЕЗПЕКИ.

КРОС-МЕДІЙНІСТЬ У ЖУРНАЛІСТИЦІ КРИЗОВИХ СИТУАЦІЙ

Лекція 6. Безпека та репортерство під час збройного конфлікту. Висвітлення проблеми тероризму у журналістиці. – 2 год.

Український досвід висвітлення збройних конфліктів на чужих територіях. Специфіка висвітлення перебігу АТО та ООС на українських телеканалах: від прямих включень — до сюжетів у тижневиках. Безпека журналіста у зоні бойових дій. Висвітлення проблеми тероризму у медіа. Етичні норми роботи журналіста в умовах збройного конфлікту. Психологічні аспекти взаємодії з військовими та постраждалими внаслідок збройного конфлікту. Особливості інтерв'ю з дітьми. Поняття внутрішньо переміщеної особи у журналістиці кризових ситуацій. Боротьба зі стигматизацією.

Література основна: 1, 2, 3

Література додаткова: 4, 7, 8, 11, 12, 16

Семінар 11-13. Журналістика в умовах війни. Проблема тероризму у медіа. Етичний вимір журналістики кризових ситуацій. – 4 год.

Література основна: 1, 2, 3

Література додаткова: 4, 7, 8, 11, 12, 16

Лекція 7. Крос-медійність у журналістиці кризових ситуацій. – 2 год.

Що таке крос-медіа. Специфіка висвітлення кризових ситуацій на різних медійних платформах. Особливості збереження інформації та зміщення акцентів у різних видах медіа. Підбір лексики та відео.

Література основна: 1

Література додаткова: 17

Семінар 14. Крос-медійний підхід до висвітлення кризових ситуацій. - 2 год.

Література основна: 1

Література додаткова: 17

6. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	4	4	1	1	2	2
Відвідування семінарських занять	1	8	8	2	2	4	4
Робота на семінарському занятті	10	8	80	2	20	4	40
Самостійна робота	5	1	5	1	5	1	5
Виконання модульної	25	1	25	1	25	1	25

роботи							
Разом			122		53		76
Максимальна кількість балів							
251							
Розрахунок коефіцієнта							
60/251=0,24							

6.2. Форма проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Контрольна модульна робота включає:

самостійно виконані завдання у формі медіаматеріалів.

Критерії оцінювання:

- відповідність змісту;
- повнота і ґрунтовність викладу;
- доказовість і логічність викладу;
- термінологічна коректність;
- здатність до обґрунтування висновків;
- креативність;
- володіння нормами літературної мови і культури письмової відповіді.

6.5. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

Завдання на самостійну роботу

За одну самостійну роботу можна отримати 5 балів.

Змістовий модуль 1.

1. Розробити запитання на інтерв'ю з героєм соціального сюжету, з якого починаємо висвітлювати головну тему матеріалу.

2. Розробити запитання на коротке інтерв'ю з політиком на обрану Вами тематику.

Змістовий модуль 2.

1. Розробити запитання на інтерв'ю з людиною, яка хворіє чи хворіла на коронавірус.

1. Розробити запитання на коротке інтерв'ю з медиком на тему пандемії коронавірусу та боротьби з нею.

Змістовий модуль 3.

1. Розробити запитання на інтерв'ю з переселенцем.

2. Розробити запитання на коротке інтерв'ю з військовим у зоні проведення ООС.

6.7. Завдання на модульні контрольні роботи.

МКР 1. Складається з двох завдань.

1.2.1.3.1. Підготуйте БЗ (ВМЗ) на тему міжнародних відносин (максимальна оцінка – 8 балів).

2. Пропишіть схему телевізійного сюжету на соціальну тематику (максимальна оцінка – 17 балів).

МКР 2. Напишіть текст телевізійного сюжету про пандемію коронавірусу. (максимальна оцінка – 25 балів).

МКР 3. Напишіть текст телевізійного сюжету про ситуацію неподалік лінії розмежування на Донбасі або про родину переселенців зі Сходу України (максимальна оцінка – 25 балів).

Питання для семестрового контролю

1. Прокоментуйте вибір теми для висвітлення у ЗМІ: між інформативністю та «хайпом».

2. Охарактеризуйте інформаційну журналістика як основа ЗМІ.

3. Назвіть форми подачі інформації у тележурналістиці.

4. Охарактеризуйте поняття та різновиди криз.

5. Охарактеризуйте поняття журналістики кризових ситуацій.

6. Прокоментуйте висвітлення пандемії коронавірусу в журналістиці кризових ситуацій.

7. Охарактеризуйте специфіку інтерв'ювання медиків та пацієнтів.
8. У чому полягає етична складова у висвітленні пандемії Ковід-19?
9. Назвіть професійні стандарти у висвітленні збройного конфлікту.
10. Назвіть особливості інтерв'ювання переселенців (зокрема – неповнолітніх) і військових.
11. Назвіть правила перевірки інформації (фактчекінг) у журналістиці кризових ситуацій.
12. Охарактеризуйте крос-медійність у журналістиці кризових ситуацій.
13. Проілюструйте прикладами стилістику текстів у журналістиці кризових ситуацій.

7. Навчально-методична картка дисципліни

Разом: 90 год., з них: лекційні – 14 год., семінарські – 28 год., модульний контроль – 6 год., семестровий контроль – 5 год., самостійна робота – 37 год.

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII			
Модулі	Змістовий модуль I				Змістовий модуль II	Змістовий модуль III				
Лекції	1	2	3	4	5	6	7			
Дати										
Теми лекцій	<p><i>Медіаграфічна реалізація у медійному виробництві. - 1 б.</i></p> <p><i>Форми амотні подачі сть та інформаційні тележурналистиці: від БЗ до сюжету. - 1 б.</i></p>		<p><i>Професійні стандарти у створенні сюжету. Інтерв'ю як джерело інформації. - 1 б.</i></p>		<p><i>Професійні стандарти у створенні сюжету. Інтерв'ю як джерело інформації. - 1 б.</i></p>		<p><i>Журналістика кризових ситуацій: технології створення медійних матеріалів про пандемію коронавірусу. - 1 б.</i></p>		<p><i>Безпека репортерство під час збройного конфлікту. Висвітлення проблеми тероризму у журналістиці кризових ситуацій. - 1 б.</i></p>	

	б.					тиці. – 1 б.	
Теми семінарських занять	Застосування професійних стандартів у щоденній роботі журналіста. – 11 б.	Аналіз структури та форм подачі у випусках новин (вечірній прайм) – 11 б. Вибір тем і створення медіапродукту у формі БЗ та БЗ+СНХ (Лайв). - 22 б.	Робота над створенням сюжетів. Інтерв'ювання. 33 б.	Робота над створенням сюжетів. Інтерв'ювання. 22 б.	Робота над створенням сюжетів про пандемію коронавірусу. – 22 б.	Журналістика в умовах війни. Проблема тероризму у медіа. Етичний вимір журналістики кризових ситуацій. - 22 б.	Крос-медійний підхід до висвітлення кризових ситуацій. - 11 б.

Самостійна робота		СР 1 (5 балів)	СР 2 (5 балів)		СР 3 (5 балів)
Види поточною контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)		Модульна контрольна робота 2 (25 балів)	Модульна контрольна робота 3 (25 балів)	
Підсумковий контроль	Комплексний іспит				

8. Рекомендовані джерела

Основна література

1. Буроменський М., Штурхецький С., Білз Е., Бетц М., Шюпп К., Казанжи З. Журналістика в умовах конфлікту: передовий досвід та рекомендації: Посібник рекомендацій для працівників ЗМІ. - К.: «Компанія ВАІТЕ», 2016. - 118 с.
2. Засоби масової інформації: професійні стандарти, етика та законодавчі норми [Текст] / Ред.: Т. Петрів, А. Сафаров, В. Сюмар та ін. – К. : Нічлава, 2006. – 100 с.
3. Яковець А. Телевізійна журналістика. Теорія і практика. - К.: Києво-Могилянська академія, 2009. - 264 с.

Додаткова література

4. Бесемер Х. Медиация. Посредничество в конфликтах / Х. Бесемер, перевод с нем. Н.В. Маловой. – Калуга: «Духовное познание», 2004. – 176 с.
5. Вайшенберг З. Новинна журналістика: Навчальний посібник / За заг. ред. В.Ф.Іванова. – К.: Академія української преси, 2004. – 262 с.
6. Внутренне перемещенные лица. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.refworld.org.ru/idps.html.
7. Гальтунг Й. Трансформація конфлікту мирними засобами. Трансцендентний метод. – Діалог різноманітностей, № 12 (50), грудень 1999. [Електронний

ресурс]. – Режим доступу: <http://empedu.org.ua/content/transformaciya-konfliktu-mirnimi-zasobami>.

8. Експрес-оцінка психологічного становища дітей у Донецькій області. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.unicef.org/ukraine/ukr/Rapid Psychosocial Assesment of Children in Donetsk%20blast ua.pdf](http://www.unicef.org/ukraine/ukr/Rapid%20Psychosocial%20Assesment%20of%20Children%20in%20Donetsk%20blast%20ua.pdf)
9. Голуб О. П. Медіакомпас: путівник професійного журналіста. Практичний посібник / Інститут масової інформації. — Київ: ТОВ “Софія-А”, 2016. — 184 с.
10. Ємельяненко Л.М., Петюх В.М., Торгова Л.В., Гриненко А.М. Конфліктологія: Навч. посіб. / За заг. ред. В.М. Петюха, Л.В. Торгової. – К.: КНЕУ, 2003. – 315 с.
11. Закон України від 20.10.2014 р. № 1706-VII «Про забезпечення прав і свобод внутрішньопереміщених осіб».
12. Закон України від 22.11.2014 № 4490а-1 «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1706-18>.
13. Криза. Кризове втручання // Соціальна робота. Короткий енциклопедичний словник. – К.: ІВО АПН, ДЦССМ. – 2002. – С. 245–246.
14. Критична ситуація. Самореалізація: словник-довідник для соціальних працівників та соціальних педагогів / [За ред. А.Й. Капської, І.М. Пінчук, С.В. Толстоухової]. – К.: УДЦССМ. – 2000. – 260 с.
15. Мещерякова О.В. Операція ООН з підтримання миру: усунення двозначностей. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/Soc Gum/VKhnuvs/2008_42/42/11.pdf](http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/VKhnuvs/2008_42/42/11.pdf).
16. Нескородев С.Н. Конфліктологія: учебное пособие / С.Н. Нескородев. – Х.: ХНУ имени В.Н. Каразина, 2015. – 196 с.
17. Пірен М.І. Конфліктологія: Підручник / М.І. Пірен. – К.: МАУП, 2003. – 360 с.
18. Посібник з верифікації. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://verificationhandbook.com/book_ua/
19. Практики громадських ініціатив. Збірка практик, створена та надрукована в рамках проекту ПРООН «Оперативне реагування на соціальні та економічні проблеми ВПО в Україні». – 2015. – 48 с.
20. Профілактика конфліктів, трансформація правосуддя, забезпечення миру. Глобальне дослідження впровадження резолюції 1325 Ради Безпеки Об'єднаних Націй: довідкова інформація. – США: ООН Жінки, 2015. – 9 с.
21. Трубавіна І.М. Проблеми внутрішньо переміщених осіб в Україні як основа соціальнопедагогічної роботи з ними. – Педагогічні науки: теорія,

історія, інноваційні технології [наук. журнал]. – Суми: СДПУ імені А.С. Макаренка, 2015.– № 8 (52). – С. 434–464.